

Terminološki kotiček

Mihelič, B., Humar, M., in Nikšič, M. (ur.) (2015): *Urbanistični terminološki slovar*. Ljubljana, Urbanistični inštitut Republike Slovenije in Založba ZRC SAZU.

območje poslovnih dejavnosti -a -- -- s

območje, na katerem so skoncentrirani poslovni in trgovski objekti, navadno v predmestju, na dobro dostopni lokaciji

S: poslovná cóna

ang.: *business zone, business area*

območje gospodárskih dejavnosti -a -- -- s

zaključeno območje, namenjeno pretežno gospodarskim dejavnostim, npr. industriji, obrti, proizvodnji, storitvam, poslovnim dejavnostim, trgovini, gostinstvu

S: gospodárska cóna

ang.: *economic zone, enterprise zone, economic area*

tehnolóški párk -ega -a m

poslovno-proizvodno območje v bližini izobraževalno in znanstvenoraziskovalno uspešnih ustanov, ki ima ustrezno infrastrukturo za delovanje raziskovalnih in razvojnih podjetij

S: téhnopólis

ang.: *technological park*

deagrarázácija -e ž

zmanjševanje vloge kmetijstva in preusmerjanje v nekmetijske dejavnosti, npr. industrijo, storitve, kar se odraža tudi v načinu življenja in podobi podeželja, npr. izginjanje kmetijskih objektov

PRIM.: deruralizácija

ang.: *deagrarisation*

kmetijsko zemljíšče -ega -a s

zemljišče, primerno za pridelovanje kulturnih rastlin in/ali rejo domačih živali

S: kmetijska površina

ang.: *agricultural land*

kmetijsko gospodarstvo -ega -a s

enotno vodena gospodarsko in organizacijsko zaokrožena enota s kmetijskimi zemljišči, gozdovi, objekti, opremo in delovno silo, ki se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo

ang.: *agricultural holding, homestead*

zemljíška polítika -e -e ž

politika javnega sektorja na trgu zemljišč, ki določa načela, cilje, ukrepe in instrumente za upravljanje in gospodarjenje z zemljišči, usmerjanje poselitve, rasti in razvoja mest, npr. mestna, občinska, lokalna zemljiška politika

ang.: *land policy*

dostópnost -i ž

1. dosegljivost neke lokacije, merjena v dolžinskih ali časovnih enotah, npr. postaj javnega prometa, šol, zdravstvenih ustanov

ang.: *accessibility*

2. dosegljivost neke lokacije glede na prometno sredstvo, npr. z javnim prevozom

ang.: *accessibility*

3. prilagojenost prostora različnim uporabnikom, npr. otrokom, starejšim, funkcionalno oviranim osebam

ang.: *accessibility*

4. dosegljivost različnih dejavnosti in storitev, npr. izobraževanja, dela, stanovanj, informacij, interneta

ang.: *accessibility*

funkcionálno ovírana oséba -- -e -e ž

oseba, ki zaradi trajne telesne okvare, bolezni, začasne poškodbe ali duševne motnje potrebuje prilagojene razmere za prebivanje ali delovanje

ang.: *disabled person*

objékt v jávni rábi -a -- -- m

po Zakonu o graditvi objektov, 2004 objekt, ki je pod enakimi pogoji namenjen vsem, npr. gledališče, banka

S: jávni objékt

ang.: *public building*

oskrbováno stanováanje -ega -a s

stanovanje, namenjeno zlasti starejšim, ki sami ne morejo več v celoti skrbeti zase, lahko pa živijo razmeroma samostojno z večjo ali manjšo pomočjo strokovnega osebja

ang.: *sheltered flat*

sanacija -e ž

1. izvajanje gradbenih ali drugih del na objektu, s katerimi se izboljšujejo njegove konstrukcijske, tehnične, bivalne, arhitekturne kvalitete

ang.: *renewal, restoration*

2. prenova grajene strukture mestnega predela, ki vključuje prenovo zgodovinskih stavb in zunanjih prostorov, modernizacijo in izboljšanje infrastrukture ob upoštevanju varstvenih zahtev

ang.: *urban rehabilitation, redevelopment*

3. izvajanje del za izboljšanje poškodovanega zemljišča

ang.: *land sanitation*

trajnostni prostorski razvòj -ega -ega -òja m

zagotavljanje take rabe prostora in prostorskih ureditev, ki ob varovanju okolja, ohranjanju narave in trajnostni rabi naravnih dobrin, ohranjanju kulturne dediščine in drugih kakovosti naravnega in bivalnega okolja omogoča zadovoljitev potreb sedanje generacije brez ogrožanja prihodnjih generacij

ang.: *sustainable spatial development*

zelèna površina -e -e ž

z vegetacijo porasel prostor v mestu ali naselju, npr. park, vrt, zelenica

S: zelèni pròstor

ang.: *green space*

jávna zelèna površina -e -e -e ž

zelena površina v javni ali zasebni lasti, pod enakimi pogoji namenjena in dostopna vsem, npr. zelenica, parkovni gozd, obrežje

S: javno dostòpna zelèna površina

ang.: *public green space*

zelèni sistém -ega -a m

funkcionalno in ekološko povezane naravne, polnaravne in ustvarjene zelene površine določenega območja, ki tvorijo smiselno in razpoznavno prostorsko celoto za zagotavljanje kakovostnega življenjskega okolja za ljudi, živali in rastline

S: sistém zelènih površin

ang.: *green system, green network*

rekreacijsko obmòčje -ega -a s

javno dostopno območje z izrazitimi krajinskimi značilnostmi in ambientalno kakovostjo, brez večjih grajenih objektov in ureditev, pretežno namenjeno rekreaciji in preživljanju prostega časa

S: rekreacijska cóna

ang.: *recreation zone, recreation area*

turístično središče -ega -a s

turistično naselje s številnimi objekti, napravami in storitvami za potrebe turizma

ang.: *tourist centre*

méstno središče -ega -a s

1. gosto zazidan osrednji, navadno najstarejši del mesta z veliko koncentracijo upravnih, poslovnih, trgovskih in terciarnih dejavnosti

S: cénter mésta, méstno jédro

PRIM.: naselbínsko jédro, nótranje mésto

ang.: *urban centre*

2. v hierarhiji naselij naselje z mestnim značajem in praviloma osrednjo vlogo

ang.: *urban centre*

pámetno mésto -ega -a s

mesto, v katerem se za izboljšanje in dvig kvalitete življenja uporabljajo visoke tehnologije

ang.: *smart city*

stanovánjska soséska -e -e ž

zaključena urbanistična stanovanjska enota, ločena od hitrega motornega prometa, opremljena z infrastrukturo, prilagojeno dnevnim potrebam prebivalcev

ang.: *neighbourhood unit, housing estate*

méšana rába prostóra -e -e -- ž

raba prostora za različne dejavnosti zaradi zagotavljanja njegove vitalnosti in privlačnosti, npr. za poslovne, stanovanjske, osrednje, pristočasne dejavnosti

PRIM.: coníranje

ang.: *mixed use*

suburbija^[1] -e ž

prva stanovanjska območja nizke gradnje na obrobju mest in podeželju, ki so se gradila zaradi razvoja prometne infrastrukture (železnica, tramvaj) in so omogočala umik iz onesnaženih industrijskih mest v naravno okolje, z razširjeno uporabo osebnih avtomobilov pa se je gradnja samostojnih hiš z vrtom individualizirala, povečala in postala vseprisotna. Danes je suburbija vsaj s cestno infrastrukturo opremljen prostor, v katerem prevladujejo prostostoječe hiše z vrtovi, v objektih in na parcelah pa se hitro povečujejo potrebe po najrazličnejši rabi prostora (centralne, poslovne in športno-rekreativne dejavnosti itd.).

ang.: *suburbia*

suburbanizacija -e ž

proces razseljevanja prebivalstva in dejavnosti iz mesta ali iz strnjeno zazidanega mestnega območja na mestno obrobje ali v okolico mesta, kar povzroča prostorsko, družbeno in gospodarsko preobrazbo mestnega obrobja in primestnih naselij, večjo dnevno selitev

S: urbána razpršitev

PRIM.: dezurbanizacija, reurbanizacija, stôpnja urbanizacije, urbanizacija

ang.: *suburbanisation*

urbána decentralizacija -e -e ž

razselitev dejavnosti, ustanov in prebivalstva iz enega v več središč

PRIM.: policéntrični razvòj

ang.: *urban decentralisation*

ang.: *urban sprawl, suburbanisation*

predméstje -a s

del mesta, ki leži zunaj mestnega središča ali na mestnem robu, navadno z nižjo gostoto zazidave

PRIM.: obméstje

ang.: *suburb*

méstno obróbjje -ega -a s

območje okrog mesta na prehodu v podeželsko okolico

S: obméstje, priméstje

PRIM.: nótranje mésto

ang.: *city edge, urban edge, city fringe, urban fringe*

urbana reciklaža^[2] -e -e ž

urbanistični pristop, ki prilagodi obstoječe fizične in funkcionalne strukture mesta sodobnim zahtevam tako, da se s kar najmanjšim vložkom energije in surovin v gradbenem postopku predelajo oziroma izboljšajo za nov namen oziroma uporabo.

ang.: *urban recycle*

regionalno mesto^[3] -ega -a s

kombinacija razvoja osrednjega strnjenegega mestnega modela in decentralizirane zgojitve na suburbaniziranih območjih (vezane predvsem na javni promet) z zgostitvenimi središči, povezanimi v policentrično mrežo. Poudarjena je tudi hierarhija posameznih naselij oziroma središč, ki je potrebna glede na celotno organizacijo in pomen posameznega naselja v regiji.

ang.: *regional city*

Opombe

^[1] Definicija je povzeta po članku Lobnik, U., objavljenem v tej številki revije.

^[2] Definicija je povzeta po članku Červek, J., in Fikfak, A., objavljenem v tej številki revije.

^[3] Definicija je povzeta po članku Šašek Divjak, M., objavljenem v tej številki revije.